

İşletmelerin devamlılığında kâr ve maliyetin önemi

Ali GÜREL^{1*}
Hayrünisa GÜREL²

Geliş tarihi / Received: 03.09.2019

Düzeltilerek Geliş tarihi / Received in revised form: 04.09.2019

Kabul tarihi / Accepted: 05.09.2019

Öz

İşletmelerin faaliyetini sürdürebilmeleri, müşterilerini tatmin ederek, belli bir seviyenin üzerinde kâr elde etmelerine bağlıdır. Kârlılığı sağlamalarında kuruluş yeri seçimi, kullanılan teknoloji, insan kaynaklarının yeterliliği, pazar yapısının şartları vb. pek çok etkene bağlıdır. Ancak işletmenin kârlılığını etkileyen en önemli etkenlerin başında finansal yapısı gelir.

İşletmenin kaynakları, en uygun zamanda ihtiyacı karşılayacak süre ve şekilde kullanılmalıdır. Ayrıca bu kaynakların maliyeti, elde edilecek gelirin altında olmalıdır. Rasyonel davranan işletmelerin, bu konuda izledikleri yol iki şekilde ifade edilebilir: Birincisi, mevcut maliyet olanakları ile maksimum üretim geliri sağlanabilir; ikincisi, belirli bir üretim geliri minimum kaynak maliyeti ile gerçekleştirilebilir.

Elde edilen kaynaklarla kullanılan kaynaklar arasında optimum ilişki kurulmalıdır. İşletmenin, faaliyetini sürdürebilmesi için minimum kâr miktarı ne olmalıdır? Kullandığı bu kaynaklar, geliri nasıl etkilemektedir? Elde edilen kaynaklarla kullanılan kaynaklar arasında uyum nasıl sağlanmalıdır? Kaynakların alternatif kullanım alanları nasıl dikkate alınmalıdır? Tüm bunlar makalenin inceleme konusudur.

Anahtar Kelimeler: kâr, maliyet, fiyat, istikrar

^{1*} Dr. Öğretim Üyesi, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi. Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu.
E-mail: aligurel@nku.edu.tr

² Öğr. Gör., Marmara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu

The importance of profit and cost in the continuity of enterprises

Abstract

The ability of businesses to sustain their activities depends on their customers' satisfaction and their profitability over a certain level. Selection of establishment location, technology used, adequacy of human resources, conditions of market structure etc. depends on many factors. However, the most important factor affecting the profitability of the enterprise is its financial structure.

The resources of the enterprise should be used in the most appropriate time and manner. In addition, the cost of these resources should be below the income to be obtained. We can explain the ways in which rational actors are following in this way in two ways. First, to provide maximum production revenue with available cost facilities. Second, ensure a certain production income with minimum resource cost.

An optimum relationship should be established between the resources obtained and the resources used. What should be the minimum profit for the enterprise to continue its activities? How these resources affect revenue. How to ensure the compatibility between the sources obtained and the resources used. How to consider alternative uses of resources. All this is the subject of examination of the article.

Keywords: *profit, cost, price, stability*

Giriş

İktisadi karar birimlerinden biri olan işletmeler, gelir ve harcama akımı içerisinde yer alarak faaliyetlerini sürdürürler. Mal ya da hizmet üretimi için gerekli olan girdileri satın almak için harcama yaparlar. Bu harcamalar maliyet kavramı içerisinde yer alır. Ürettikleri mal ya da hizmeti satarak gelir elde ederler. Bilimsel çalışan işletmeler, üretim kararlarını vermeden önce yapılacak olan harcamalar ile elde edilecek geliri öngörür. Bu öngörü çerçevesinde üretim kararları verilir.

İşletmeler üretim kararlarını verirken elde edilecek kârın büyüklüğü, gerekli ama yeterli olmayan bir ölçüttür. Elde edilecek kârın büyüklüğü kadar sürdürülebilirliği de önemlidir.

Elde edilmesi öngörülen kârın gerçekleşebilmesi için diğer iktisadi karar birimlerinin davranışlarının da doğru olarak öngörülmesi gerekir. Tüketicilerin, devletin, diğer ülkelerin davranışları ile birlikte bu davranışları etkileyen politikalar da işletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilirliğini etkileyen faktörler arasında yer almaktadır.

Gerek iç gerekse dış piyasalarda fiyat ve kalite açısından rekabet edebilecek güçte malların üretimi şüphesiz ki önemlidir. Ancak günümüzde hızla değişen pazar yapıları çerçevesinde değişen pazar koşullarına uyum sağlayabilmek de önemlidir.

Makalede; işletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için ekonomik ve normal kârın önemi açıklanmıştır. Daha sonra işletmelerin maksimum kâr sağlamaları ve elde edilen kârda sürekliliğin sağlanması konularına yer verilmiştir. Ardından işletmelerin maliyet yapısı üzerinde durulduktan sonra ekonomik istikrarsızlıkların etkileri açıklanmıştır. Sonuç bölümünde genel bir değerlendirme yapılmıştır.

İşletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için ekonomik kârın önemi

İşletmelerin genel amaçlarının başında kâr kavramı gelmektedir. Şüphesiz ki, işletmenin faaliyetlerini sürdürebilmesi için kâr elde etmesi önemlidir. Ancak elde edilen kâr tutarı, işletmenin faaliyetini sürdürmesi için yeterli değildir. Faaliyetini sürdürebilmesi için elde etmesi gereken en az kâr tutarı için şu ölçüleri kullanabiliriz:

İşletmenin gelirlerinden sabit ve değişken maliyetlerin çıkarılması ile muhasebe kârı hesaplanır. Vergiye konu olan kâr, bu kârdır. Ancak bu kâr işletmenin durumunu değerlendirmesi açısından yeterli değildir.

İşletmelerin sahiplerine ait olan kaynaklar da işletmelerde kullanılmaktadır. Bu kaynaklar, işletme dışında alternatif kullanım alanlarında kullanılmış olsalardı getirileri olurdu. İşletmenin faaliyetlerinde kullanılmaları nedeni ile vazgeçilmiş olan bu getirileri de maliyet olarak kabul etmek gerekir. Kâr hesaplanırken, işletmenin gelirlerinden sabit ve değişken maliyetlerle birlikte vazgeçilmiş olan bu getirilerin de çıkarılması gerekir. Ekonomik kâr, işletmenin durumunu değerlendirirken esas alınması gereken kârdır.

“Ekonomik kâr kavramı üretici işletmenin üretime devam etmesi için kabulleneceği asgari kazancı ifade eder. Eğer ekonomik kâr eksi ise üretici uzun dönemde ilgili üretim faaliyetinden vazgeçmeyi düşünecektir” (Yeldan, 2012).

Muhasebe kârı ne olursa olsun, ekonomik kâr eksi çıkıyor ise işletme zarar ediyor demektir. Mal ve hizmet üreten bir işletme düşünelim. Bu işletmenin sahiplerine ait olan kaynaklar işletme dışında spekülâtif yatırım alanlarında da kullanılabilir. Spekülâtif yatırım alanlarında getirileri çok yüksek ise işletmenin maliyetleri de çok yüksek olacaktır. Spekülâtif yatırım alanlarındaki alternatif getirileri giderek artıyor ise işletmenin maliyetleri de giderek artıyor demektir. Böyle bir durumda, mal ve hizmet üreten bir işletmenin kârı artan spekülâtif getiriler nedeni ile giderek azalır. Hatta zarara dönüşür.

Bu durum süreklilik arz eder ise işletme faaliyetlerine son vererek spekülâtif yatırımlara yönelebilir. Bu durumun en büyük örneği 1929 Dünya Ekonomik Bunalımında yaşanmıştır.

Ekonomide işletmelerin, spekülâtif yatırımların daha yüksek getirileri nedeni ile reel üretimden vazgeçme eğilimleri yetersiz büyüme, işsizlik vb. ekonomik sorunlar yaratmaktadır. Son yıllarda da, faiz, kur vb. sebeplerle birçok ülkede bu durum görülmektedir.

Faiz yükselmeleri, kur artışları vb. işletme kaynaklarının alternatif getirilerini yükselttiği gibi işletmenin sabit ve değişken maliyetlerini de arttırır. Böylece işletmelerin kârları düşer. Eğer bu artışlar sürekli hale gelir ise işletmelerin birçoğu faaliyetlerine devam edemez.

Eğer işletmeler faiz yükselmeleri, kur artışları vb.nin geçici olduğunu düşünüyorlarsa zarara rağmen faaliyetlerini sürdürebilirler. Ancak bu durumun bir sınırı, bir dayanma noktası vardır.

Ortalama değişken gelirleri ortalama değişken maliyetlerini karşılayamıyor ise işletme kapanma noktasına gelmiş olduğunu düşünmeye başlayacaktır.

İşletmenin faaliyetlerinin sürdürülebilmesi için normal kârın önemi

İşletmenin toplam gelirleri toplam maliyetinden fazla ise normalüstü kâr elde edilmiş demektir. Bu durum, işletmenin faaliyetlerinin devam etmesini zorlaştırıcı bir durum değildir. İşletme için arzu edilir bir durumdur.

İşletmenin toplam gelirleri toplam maliyetinden az ise zarar vardır. Zarar durumunda, işletme gelecekte kâr elde edeceğini düşünüyorsa, alternatif faaliyet alanları kısıtlı ya da güç vb. ise, bir süre bu zarara katlanabilir. Ancak bu sürenin bir sınırı vardır. Ortalama geliri ortalama maliyetlerini dahi karşılamıyor ve bu süreklilik arz ediyor ise faaliyetlerine son verecektir. Çünkü bu durumda ekonomik olarak maliyetlerini karşılayamaz hale gelecektir.

İşletmenin toplam gelirleri toplam maliyetine eşit ise başa baş noktasındadır. Başa baş noktasında kâr veya zarar yoktur. Bu durumda işletmenin normal kâr elde ettiği ifade edilir.

“Normal kâr, işletmeyi içinde bulunduğu endüstride tutmaya yetecek en düşük kârdır. Normal kâr firmanın kullandığı üretim faktörlerinin Fırsat Maliyetleri toplamına eşit bulunmaktadır. Fırsat maliyeti bir faktörün, alternatif kullanım alanlarında sağlayabileceği en yüksek geliri ifade eder. Kullandığı faktörlerin fırsat maliyetleri toplamını bile karşılayamayan bir firma o endüstri dalını terk eder ve daha kârlı endüstrilere yönelir” (Seyidoğlu, 2002).

Tek düzen hesap planımızda firmalar üretim faktörlerinin fırsat maliyetini oluşturan maliyetleri muhasebeleştirilmemektedirler. İşletmelerin bilançolarında muhasebe kârları gözükmektedir. İşletmelerin elde etmesi gereken en az kâr miktarının tespitinde örtük maliyetleri de dikkate almaları gerekir.

Marjinal maliyetin marjinal gelire eşit olduğu nokta

Genel olarak piyasa şekillerinde işletmenin marjinal maliyetinin, marjinal gelirene eşit olduğu noktada işletme dengededir. Diğer bir söylem ile elindeki olanaklar ile sağlayabileceği maksimum kârı sağlamıştır. İşletmenin amacı bu noktaya ulaşmak olmalıdır.

İşletme, üretim artışına karar verir iken arttıracığı üretim miktarının yaratacağı maliyet artışı ile gelir artışını karşılayacaktır. Artan üretimin sağlayacağı gelir, maliyetinden az olacak ise üretimini arttırmayacaktır. Artan üretimin sağlayacağı gelirin maliyetinden fazla olacağını düşündüğü sürece olanakları ölçüsünde üretim artışını sürdürecektir. Bu üretim artışı en ideal koşullarda bile marjinal maliyetinin, marjinal gelirene eşit olduğu

noktaya kadar devam edecektir. Rasyonel davranan bir işletme bu noktaya ulaştığında üretimini arttırma ya da azaltma eğilimine girmeyecektir. O noktadaki üretim miktarını sürdürecektir.

İlave üretimin sağlayacağı gelirdeki artış öncelikle fiyata bağlıdır. O halde enflasyonist ortamlarda artan fiyatlar üretim artışını teşvik edecektir. Ancak burada işletmeler açısından önemli olan enflasyonun kaynağının ne olduğudur. Maliyetlerde bir artış yok ise, enflasyon talep enflasyonu ise, fiyatlar talep artışından yükseliyor ise, işletmeler üretimlerini arttırma eğilimine gireceklerdir. Aynı maliyetle ürettikleri malları daha yüksek fiyattan satabilecekleri düşüncesi üretim artışını teşvik edecektir. Enflasyonun kaynağı maliyetlerdeki artış ise, işletmeler aynı maliyet olanakları ile daha az üretim yapabilir hale geleceklerdir. Maliyet enflasyonunun süreklilik arz ettiği bir ortamda işletmeler üretimlerini arttıramayacakları gibi azaltmak zorunda kalabileceklerdir. Çünkü uzun süreli maliyet enflasyonunun stagflasyona sebep olma ihtimali yüksektir. Örneğin, 1973 ve 1979 yıllarında dünyada artan petrol fiyatları ile birlikte pek çok ülkede ve Türkiye’de maliyet enflasyonu kökenli stagflasyon yaşandığı düşünülebilir. Artan petrol fiyatları karşısında işletmelerin önemli ölçüde artan taşıma maliyetleri toplam maliyetlerini arttırırken fiyat artışlarını beraberinde getirmişti. Bu durum bir yandan talebi azalarak talep yönlü olarak diğer yandan, artan taşıma maliyetleri nedeni ile maliyet yönlü olarak işletmeleri üretimi kısımaya zorlamıştır. Artan bu maliyetler ile üretim yapamaz hale gelen işletmeler ise üretim faaliyetlerine son vermek durumunda kalmışlardır.

İşletmenin elde ettiği kârda sürekliliğin sağlanması

İşletmelerin yaşamlarını sürdürebilmeleri için faaliyetleri ve faaliyetleri sonucu elde ettikleri kârda sürekliliği sağlamayı hedef almaları gerekir. Bunun için de piyasada fiyatlar minimum düzeye düşünce firma faaliyetini devam ettirebilecek finansal yapıyı sağlamalıdır.

İşletmeler, işletme sahiplerinin zamanı ve yatırımları da dâhil olmak üzere tüm maliyetleri aşan kârlar elde ediyorlar ise, bu durum rakip işletmeleri piyasaya çeker. Rakip işletmelerin yeni iş kurma güdüsü ortadan kalkıncaya kadar fiyatlar düşer (Boyes ve Melvin, Çev. Kesbiç, Ed. Telatar, 2013). Diğer bir söylem ile piyasa da kârlar yüksek ise bu yüksek kârları gören diğer rakip firmalar da piyasaya girerler. Böylece piyasada giderek artan

arz, fiyatları aşağı çeker. Bir süre sonra yüksek kârlar yerini giderek azalan kârlara bırakır. İşletme açısından kârların yüksekliği tabii ki önemlidir. Ama yüksek kârlar ile birlikte kârların istikrarlılığı da önemlidir. Doğru öngörülerde bulunamayan, geçici yüksek kârlara güvenerek gelecek planlaması yapan işletmeler mağdur olabilirler.

Maliyet yapısı

İşletmelerin maliyetlerini, sabit maliyetler ve değişken maliyetler olmak üzere ikiye ayırırız. İşletmelerin sabit maliyetleri üretimden bağımsızdır. Bu sebeple üretim arttıkça birim başına sabit maliyetler düşer ve kârlılık üzerinde etkili olur. Firmanın kârını belirlerken kapasite kullanım oranı ile sabit maliyetler arasındaki ilişki son derece önemlidir.

İşletmenin kapasitesinin tamamını kullanamaması her şeyden önce kaynak israfıdır. Kapasite kullanım oranındaki artış işletmeye ölçek ekonomisi sağlayacaktır. Üretim miktarını arttıran işletme, her şeyden önce birim başına düşen sabit maliyetlerini azaltacaktır. Ayrıca, üretim için gerekli olan malları satın alırken, daha fazla miktarda mal almanın verdiği pazarlık gücü ile daha yüksek indirim oranlarından yararlanabilecektir. Daha fazla üretim yapan işçiler giderek daha fazla uzmanlaşabileceklerdir. Bütün bunlar işletmenin kârını artırıcı etki yapan faktörlerdir. Ancak üretim miktarını arttırmanın da bir sınırı vardır. Artan üretim artık kâr sağlamayacak ise işletme hantallaşacak ise üretim artışı yapılmamalıdır.

İşletmelerin, maliyet yapısı ile ilişkili olarak hedeflenen kârı bulabilmeleri için aşağıdaki formülleri kullanmaları gerekmektedir (Ertaş, 2015).

Birim satış fiyatı – Birim Değişken Maliyet

Katkı oranı = -----

Birim satış fiyatı

Arzulanan kârı sağlayacak satış tutarının bulunması;

Arzulanan kâr + Toplam Sabit Maliyet

Gerekli satış tutarı = -----

Katkı oranı

Ekonomik istikrarsızlıklar

Ülkelerin makroekonomik amaçlarından biri de fiyat istikrarının sağlanmasıdır. Çünkü enflasyon, deflasyon, stagflasyon, slampflasyon vb. şekilde oluşan fiyat istikrarsızlıkları önlenemediği takdirde ekonomik krizlere sebep olmaktadır. 1929 Büyük Dünya Bunalımı, 1973 ve 1979 petrol krizleri dünyada meydana gelen büyük ekonomik krizlerdir. Siyasi ve ekonomik istikrarsızlıklar, krizler işletmelerin faaliyetini ve faaliyetine bağlı olarak finansal yapılarını olumsuz yönde etkilemektedir. İşletmelerin ekonomik krizler ve istikrarsızlıklar karşısında olumsuz etkileri bertaraf edecek önlemleri almaları gerekmektedir. *“Her konuyu ince noktalarına göre düşünen Taşkent, Banka yarın likitide sıkıntısı yaşarsa diye yirmi kiloya yakın külçe altın aldırılmış”* (Berk, 2014). Ancak alınacak önlemlerde finansal yapının bozulmamasına özellikle dikkat etmek gerekir. Unutulmamalıdır ki fiyat artışlarından korunmak için stoklarda yapılan gereğinden fazla artış işletmenin fon ve nakit akımlarını bozarak işletme kâr elde etse dahi zor durumda kalmasına sebep olabilmektedir.

Fiyat istikrarının süreklilik arz ettiği durumda işletmeler, iktisadi faaliyetlerini planlarken ya da yürütürken fiyat değişmelerini temel belirleyici değişken olarak almak zorunda kalmazlar. Sürekli fiyat artışlarının iktisadi anlamda en olumsuz etkisi belirsizlik ortamına yol açmasıdır. Belirsizlik ortamında, işletmeler gelecekle ilgili sağlıklı kararlar almada zorlanırlar (Orhan ve Erdoğan, 2003).

Ekonomide fiyat istikrarının sağlanması konusunda görüş birliği vardır. Ancak fiyat istikrarının hangi düzeyde sağlandığı konusunda tek bir ölçüt yoktur. Makul karşılanabilecek enflasyon oranı ülkeden ülkeye farklılık gösterir (Orhan ve Erdoğan, 2003).

Enflasyon genel olarak “fiyatlar genel düzeyinin sürekli olarak artması” şeklinde tanımlanmaktadır. Enflasyonun yükselmesi ile birlikte o ülkedeki tüketicilerin alım gücünün düşmesine paralel talepleri de azalır. Bu durumda talep yetersizliği nedeni ile azalan üretim miktarı kapasite kullanım oranını düşmesine sebep olarak birim başına sabit maliyetlerin yükselmesine sebep olur. Artan birim başına sabit maliyetler firmanın maliyet yapısını olumsuz etkiler.

Enflasyon nedeni ile artan fiyatlar; firmaların girdi fiyatları ile ödedikleri ücretlerin de yükselmesine yol açarak maliyet yapılarının bozulmasına neden olmasının yanı sıra ülkede maliyet enflasyonunun da artmasına sebep olur.

Enflasyonla mücadele için uygulanabilecek talep yönlü politikalardan biri sıkı para politikasıdır. Merkez Bankası, sıkı para politikası kapsamında; açık piyasa işlemleri ile piyasadan para çekerek, emisyon hacmini kısıarak, reeskont haddini ve munzam karşılıkları arttırarak, faiz oranlarını yükselterek enflasyon ile mücadele eder. Enflasyonla mücadele için uygulanabilecek talep yönlü politikalardan bir diğeri olan sıkı maliye politikası ile de vergiler arttırılır, kamu harcamaları azaltılır. Böylece sıkı para ve maliye politikaları ile piyasadaki para hacmi azaltılarak enflasyon oranı düşürülmeye çalışılır.

Makroekonomik açıdan fiyat istikrarı ile büyüme ve istihdam amaçları birbirleri ile çelişen amaçlardır. Fiyat istikrarını sağlamaya yönelik olan talep yönlü para ve maliye politikaları büyüme ve istihdamı daraltıcı etkiler de yaratabilir. Böyle durumlarda enflasyon bazen yerini küçülme ve işsizliğe bırakırken, bazı durumlarda da enflasyon ile birlikte işsizlik ve küçülme de görülür. Fiyat istikrarsızlığı daha da derinleşerek stagflasyon hatta daha derin krizlere sebep olabilir.

Ekonomi daralırken maliyetler yükselmektedir. Burada en önemlisi ülkenin dış ülkelere borçlanma maliyetinin artması (LIBOR+), faiz oranlarının diğerk ülkelerin kullandıkları faiz oranlarının üzerinde yükselmesi, işletmelerin diğerk ülke işletmeleri ile rekabet gücünü azaltıcı şekilde finansman yapılarını bozmaktadır.

Mal ve hizmet üreten reel sektör; tarım, sanayi, hizmetler gibi dallara ayrılmaktadır. Bu sektörlerin birbirleri ile uyumlu ve verimli çalışması üretimde kullanılan bilgi ve teknoloji düzeyine, üretim bilgisine bağlıdır. Ancak reel sektör, finansal sektör ile karmaşık ilişkiler içindedir (Kılıçbay, 1999). Günümüzde bu karmaşık ilişkiler, işletmelerin yakından takip etmesi gereken konuların başında gelmektedir.

Borsa, döviz kurları, faiz hadleri gibi değişkenler gazete, dergi, TV, vb.de yoğun yer işgal etmekte ve ilgi görmektedir. Buna karşılık reel sektördeki üretim faaliyetlerine daha az yer verilmektedir (Kılıçbay, 1999). Özellikle 1980 sonrası hızlanan bu eğilim karşısında işletmelerin optimal davranışları sergilemesi gerekmektedir.

Tüm dünyada olduğu gibi Türk ekonomisi de; istekleri, çıkarları, hedefleri, düşünceleri, felsefe ve görüşleri, yaşama biçimleri farklı olan kişi ve kurumlardan oluşmaktadır. Bu koşullarda ekonomi politikalarının temel amacı üretimi ve refah düzeyini maksimize etmek olmalıdır (Kılıçbay, 1999). Aksi halde, finansal sektör reel sektörden daha hızlı koşarken, reel üretimin finansmanından giderek uzaklaşacak hatta faaliyetlerini azaltacaktır.

Sonuç

İşletmelerin devamlılığını sağlamaları için bakılan göstergelerden biri de kâr kavramıdır. Ancak kâr kavramına rakamsal olarak bakmak bize bu konuda yeterli bilgi vermez. Kârın oluşum şekli ve düzeyinin de incelenmesi gerekir. İşletmenin yüksek kâr elde etmesi o dönem için tatminkâr olabilir. Ancak asıl olan istikrarlı bir kâr yapısına sahip olmasıdır.

İşletmenin faaliyette bulunduğu ulusal ekonominin istikrarı, işletmenin kâr düzeyi üzerinde son derece etkilidir. Çünkü ekonomideki istikrarsızlık yalnızca ülke şartları ile sınırlı kalmayıp, dış dünya ile olumsuz etkileşimlere de neden olmaktadır. Bazı hallerde ise bu istikrarsızlıklar dış dünyadan kaynaklanmaktadır.

Günümüz işletmeleri, küresel dünyada bilgi toplumunun üretim üniteleri olarak faaliyetlerini sürdürmektedirler. Bu nedenle tüketiciler, üreticiler, devlet ve dış âlem olarak gruplayabileceğimiz iktisadi karar birimlerinin davranışlarından giderek daha fazla etkilenmeleri kaçınılmazdır. Bu etkilerin, işletme faaliyetlerini sınırlandırıcı ya da tahrip edici değil de, genişletici boyutta olabilmesi önemlidir. İşletmelerin, faaliyet alanları ile ilgili bu birimlerin davranışlarını yakından takip etmeleri ve sürekli güncel bilgiler ile çalışmalarını gerekir. Böylece daha doğru öngörüler ile daha doğru planlamalar yapabilecek, daha doğru üretim kararları verebileceklerdir.

İşletmelerin devamlılığı açısından; işletmelerde kâr oluşumunun; arz, talep, maliyet geliri, kullanılan teknoloji vb. yönleri ile bir bütün halinde incelenmesinin, istikrara önem verilmesinin, iktisadi karar birimlerinin davranışlarının ve ekonomi politikalarının güncel olarak takip edilmesinin, spekülâtif yatırımlardan çok, reel yatırımlara önem verilmesinin gerekli olduğu kanaatindeyiz.

Kaynaklar

- [1] Berk, M. (2014). *Zoraki Bankacı. Bir Dönemin Perde Arkası* (4. Baskı), ABM Yayınevi, İstanbul. (s. 238).
- [2] Boyes, W., Melvin, M. (2013). Maliyetler ve Kâr Maksimizasyonu (Çev. C. Y. Kesbiç). (Ed. E. Telatar), *Ekonominin Temelleri-Fundamentals of Economics* (2. Baskı), Nobel Akademik Yayıncılık. Ankara. (s. 97).
- [3] Ertaş, F. C. (2015). *Yönetim Muhasebesi* (2. Baskı), Beta Yayınevi, İstanbul. (s. 38-55).
- [4] Kılıçbay, A. (1999). *Türk Ekonomisi*, (5. Baskı), Bilim Teknik Yayınevi. İstanbul.(ss.438-441)
- [5] Orhan, O. Z., Erdoğan, S. (2003). *Para Politikası*, İstanbul. (s. 64-65).
- [6] Seyidoğlu, H. (2002). *Ekonomik Terimler. Ansiklopedik Sözlük*. (Geliştirilmiş 3. Baskı), Güzem Can Yayınları, İstanbul. (s. 456).
- [7] Yeldan, E. (2012). *Üretim ve Maliyet Analizi*. (Ed. M. Özer, A. Tiryaki), *İktisada Giriş I*, (2. Baskı), T. C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2615, Açık Öğretim Fakültesi Yayını No: 1583. Eskişehir. (s. 99-100).